

da je vsak hudodelec patologičen, ker ga fizična in psihična dispozicija z naravno močjo sili, da postane hudodelec. To teorijo pobija Jaeger teoretično v predgovoru in — rekel bi — praktično v lepi zbirki pesmi, ki jih je nabral pri kaznjencih. Resnični trditvi, ki jo stavi pisatelj v predgovoru, da more hudodelnika poboljšati le cerkev s pridigo in poukom, moramo kot katoličani dodati še — prejem sv. zakramentov. Dr. Jaeger si je v kriminalno-pedagoški nemški literaturi pridobil slavno ime, je oster opazovalec, in sploh, kakor se iz zbirke vidi, usmiljen gospod. Pesmi, katere priobčuje gospod izdajatelj, so speli hudodelniki. Niso sicer vse umetniško dovršene, pač pa najdemo med njimi tudi pravih poetičnih biserov. Da so izdajatelj in večinoma tudi pesniki - kaznjenci protestantje, se kaže v nekaterih pesmih, toda brez strupene ten-

dence. Kar dela zbirko posebno zanimivo, je to, da je dodal gospod izdajatelj kratek življenjepis posameznih pesnikov - hudodelnikov. Čisti dobiček je odločen društvu, ki ima skrbeti za kaznjence, ki so že zapustili kaznilnico. Tendencia knjige ni le znanstvena, marveč tudi karitativna. Izdajatelj, ki je pisatelju teh vrstic nedavno pisal: „Ločeno hočemo korakati, a združeno se bojevati“, zasluži za to zbirko tudi našo zahvalo in priznanje. To tem bolj, ker bi bilo želeti tudi med nami več zanimanja za hudodelnike, zlasti za one, ki so že zapustili kaznilnico. To zbirko, ki je nekaj docela individualnega ne le v nemški, marveč smelo trdim — v svetovni literaturi — toplo priporočam tudi izobraženim Slovencem, katere bo gotovo zanimala, to tem bolj, ker je imel gospod izdajatelj pri publikaciji te zbirke najblažje namene.

P. E. P.

NAŠE SLIKE.

Romul in Rem. (str. 577.) G. Davorin Bizjak je porabil starorimsko pravljico o bratih Romulu in Remu, ustanoviteljih rimskega mesta, ki ju je ded zavrzel in ju je vzgojila volkulja, za skupino, ki bi bila primeren okrasek za vrt.

Vinotok (str. 581.) je karakteristična študija prerano umrlega Fr. Dobnikarja. Kako krepke in izrazite so vse poteze, polne umetniškega življenja!

Giovanni Battista Tiepolo (1696 - 1770) je najznamenitejši in najduhovitejši slikar osemnajstega stoletja; v njegovih delih je pognala beneška umetnost zadnje lepe cvetove. Bil je učenec slikarja eklektika Piazzetta (1682 - 1754); od njega se je priučil študirati po naravi in rabiti sijajnih efektov barv v luči in senci. Učil se je pa tudi po Pavlu Veroneškem; in po kompozicijah soditi, bi rekli, da je v Tiepolu oživila Veroneškega umetnost. V Tiepolovih slikah se kaže nekaj odmev klasiške dōbe beneškega slikarstva, bujno veselje pa tudi lahkoživost, dekorativni reprezentančni sijaj beneškega življenja, pa tudi duševna praznота tedanjega časa. Zato imenujejo Tiepola navadno slikarja dekorativne smeri in reprezentančnih prizorov. To velja predvsem o njegovih

obsežnih freskah. Slikal je prav mnogo, fresk in oljnatih slik. V freskah je pogosto površen, čeprav silno duhovit in drzen. Snovi je zajemal iz svetne in svetopisemske zgodovine, iz mitologije in alegorije. Slikal je po vsem Beneškem. Freske v cerkvi dei Scalzi, v S. Maria della Pietà, v Scuola del Carmine v Benetkah, [dalje v škofijski palači v Vidmu, v vili Valmarana pri Vičenci so jako odlična dela tega umetnika. Njegovo najznamenitejše delo pa so freske v slavnostni dvorani Palazzo Labia v Benetkah iz zgodovine Antonija in Kleopatre. Slikal je tudi v škofijski palači v Würzburgu in nazadnje v Madridu. Bolj skrbno kakor freske je slikal Tiepolo oljnate slike, ki se nahajajo po vseh večjih zbirkah evropskih. On rabi jasne svetle barve, včasih skoro bele.

Original slike, ki jo priobčuje stran 584., je last cistercijskega samostana v Zatičini. Sedanji zatiški opat P. Gerard Maier je pridobil letos to sliko za svoj samostan. Prišla je z Württemberškega. Velikost slike je 2,15×1,48 m. Predstavlja trenutek, ko se poslavlja Rebeka od svojih staršev. Prim. Gen. pogl. 24. zlasti 24, 21—60. Tudi ta slika je pravi reprezentančni prizor. Abrahamov hlapec odhaja, Rebeka, zaročnica Izakova, se poslavlja od svojega očeta Batuela, njen brat Laban joka, na obeh straneh

mного spremstva Arhitektura, perspektiva, stafaža, sploh vsa kompozicija do zadnje malenkosti — psiček, papiga, drevo — diha značaj Tiepolove umetnosti. Tudi barve so popolnoma Tiepolove. To so vzroki, da je sliko najverjetneje pripisovati Tiepolu, čeprav iz zunanjih razlogov sedaj še ni lahko dognati, da je res Tiepolov umotvor. Žal, da je slika, zlasti leva temnejša stran, slabo restavrirana.

Na sejm u (str. 601.) je slika iz dalmatinskega življenja. G. Ivan Grohar je krepko zadel dalmatinske narodne tipe in podal dobro podobo iz tamošnjega življenja.

Prizor skatoliškega shoda (str. 617.) kaže del navzoče množice. Ravno kar se je začela sv. maša, ki jo služi prevz. g. knez in nadškof goriški dr. Frančišek Sedej v pokriti lopi spredaj. Okoli so galerije — krasno obraščeni hodniki „alozijeviški“. Fotografija je povzeta pred dohodom Dolenjcev, ki so napolnili še preostale prostore. Tu se je vršilo veliko zborovanje dne 26. avgusta. Drugi slovesni shodi so se vršili v veliki dvorani hotela „Union“.

Spomenik Viktorja Emanuela v Rimu (str. 632.). „Zedinjena Italija“ se je poslavila z neštivilnimi spomeniki. Po Italiji kar mrgoli Garibaldijev, Cavourjev in Viktorjev Emanuelov, kakor bo zdaj na Nemškem že kmalu v vsakem kotu stal kak Bismark. V Rimu pa hočejo Italijani sami sebe prekositi. Mnogo milijonov lir so zabili že v tla, podrli cele vrste hiš, da dobé prostora za spomenik, ki naj bo „največji na svetu“. Sicer Viktor Emanuel I. gotovo ni bil največji veleum ali vladar, a ta spomenik naj služi predvsem megalomaniji mlade Italije, in za to ni škoda nobenih stroškov. Ker je manjkalo denarja, je zgradba spomenika mnogo let skoro stala, zdaj pa napovedujejo, da ga dogradé v treh letih. Načrt je res krasen in kaže klasičen okus, kakršnega dandanes čisto pri spomenikih pogrešamo. Model, po katerem je posneta naša fotografija, je zgorel letos na milanski razstavi. Ne vemo, koliko časa bo ta spomenik „največji“ na svetu. Amerikanci gotovo ne bodo dolgo pustili Italijanom tega veselja.

Z letošnjih vaj avstrijske mornarice podajemo sliko nekaterih avstrijskih vojnih ladij. Teh vaj bi se udeležil cesar osebno, da ni bil zadržan, in je namestu njega prišel nadvojvoda Fran Ferdinand. Ta se je udeležil potem vojaških vaj pri Trebinju (str. 637), ki ga zovejo „vrt Hercogovine“.

V Kvarneru se klatijo semtertja orjaški somi, ki postanejo lahko nevarni tudi kopališčnikom, ako pridejo blizu obrežja. Naša slika str. 640 nam kaže takega morskega roparja, ki so ga nedavno ujeli blizu Reke hrvaški ribiči.

882

Jaroslav Vrchlický je izdal novo pesniško delo *Píseň o Vinetě*. Iz starih povesti o mestu Vineti je stkal avtor krasno poetično celoto. Z veliko plastiko je utelesil kos starega sveta z vso njegovo le-

poto in z vsem sijajem. Celo dejanje je dramatično ter polno pisanih detajlov. Češka kritika se izraža o tem delu zelo simpatično.

Václav Petrá, češki pisatelj, je umrl dne 10. avgusta v Pelhřimovu. Svoje ime je proslavil v literaturi češki z dolgo vrsto prevodov, zlasti del Kiellandovih, Pontoridanovih, Carlenove, Ohneta in velikega števila drugih avtorjev iz raznih literatur. Tudi iz češčine je prevedel nekoliko primerov v nemščino, tako n. pr. Heritsove novelete in nekatera dela Karoline Světle. Václav Petrá je služboval dolgo kot vesten srednješolski profesor v Budjejevicah, v Klatovih in slednjič v Pelhřimovu. Zato je tudi večinoma prevajal dela s pedagoško tendenco.

Dr. Jaroslav Goll, odlični češki zgodovinar, profesor na češki univerzi, je dovršil 60. leto svojega plodovitega in zelo zaslužnega življenja. — J. Goll se je porodil 11. julija 1846 v Hlumci nad Cidličino. Svoje študije je dovršil v Pragi. Najprej je bil profesor na srednji šoli v Mladí Boleslavi, od l. 1874. je bil profesor na češko-slovanski trgovski akademiji v Pragi, kjer se je hkrati habilitiral na univerzi za splošno zgodovino. L. 1885. je postal reden profesor na češki univerzi. V mladih letih je objavljaval pesniške prevode pesnikov francoskih, poljskih in laških: pozneje je nastopil z izvirnimi pesniškimi spisi. Zbirka njegovih „Basni“, ki jo je izdal l. 1874. mu je zagotovila trajno mesto v zgodovini češke literature. Isti čas je bil tudi urednik mesečnika „Květy“ obenem s Sv. Čechom in Serv. Hellerjem. Potem je Goll začel bolj temeljito proučevati češko zgodovino in po natančni pripravi na univerzah v Göttingu in v arhivih v Berlinu in Haagu je začel pisati češko zgodovino iz dóbe tridesetletne vojske. S svojimi spisi se je Goll postavil na stališče zgodovinskega kritizma in po svoji globokosti je postal znana avtoriteta te znanstvene stroke. Čehi dozdaj niso še imeli toli temeljitega zgodovinarja takozvane „češko-bratske“ dóbe, kakršen je prof. Goll. Svoje spise je dr. Goll objavil v raznih domačih in tujih znanstvenih zbornikih.

Frančišek Bartoš, moravski folklorist, je pred nedavnim umrl v svojem rojstnem kraju, Mlaticu pri Zlinu na Moravskem. Umrl je po daljši mučni bolezni baš v tem času, ko je češka akademija v Pragi je razpošiljala njegovo zadnje monumentalno delo „Slovník dialektický“ Filologija in folkloristika sta izgubili v Bartošu neumornega in nadarjenega dalavca. — Fr. Bartoš se je porodil 16. marca 1837 v Mlaticu na Moravskem. Ko je dovršil gimnazijo, je šel na dunajsko univerzo, kjer je študiral klasično filologijo in češčino; njegova profesorja sta bila poleg drugih Bonitz in Miklošič. L. 1863. je postal profesor na nemški gimnaziji v Strážnici, kmalu potem v Tešinu in Brnu. Leta 1888. je bil imenovan za ravnatelja II. češke gimnazije v Brnu. Neštevilna je vrsta njegovih del in spisov. Kar kje drugje opravljajo cela učena